अत्रतार्किकाःखादयःशब्दादिगुणवंतोमेआत्माचगुणवानन्योनतुतेषांपरस्परंगुणगुणिभावोस्तीत्याहुस्तन्निरस्यति तेषामपीति तेषांअव्यवधानात्शब्दादीनांखादिगुणानामपिसतांगुणास्तारत्वमंद्रत्वादयःसंति सर्वेदृश्यमानाः अनेनसाक्षात्परंपरयावायाह्यमात्रंपांचभौतिकमित्युक्तं फलितमाह गुणवृत्तिःपरस्परमिति अयसिदग्धृत्वंवन्हौचतुष्कोणत्वमित्यन्योन्यसंक्रमोदृष्टः तद्वदात्मानात्मधर्माणामपि आत्मन्यपि आनंदोविषयानुभवोनित्यत्वंचेतिसंतिधर्मास्तेचापृथक्त्वेपिचैतन्यात्पृथगिवावभासमानाअंतःकरणेदृश्यंते एवमंतःकरणधर्माद्दुःखित्वादयोपीतरत्रेतितयोःपरस्पराश्रितत्वमाविद्यकंयुज्यतेऽतोनात्मनःपृथग्भूताःखादयःकिंतुरज्जूरगवत्तत्रैवाध्यस्ताइतिभावः त्रिषुईशसूत्रविराट्सु सर्वेइतिएतेषांउपर्युपरिपरस्पराध्यासेपिपूर्वस्यसर्वेगुणाउत्तरस्मिन्भवंतिउत्तरस्यतुकेचिदेवपूर्वस्मिन्भवंतीत्युक्तं अयमर्थः यथाशुद्धेस्फटिकेजपाकुसुमसान्निध्याद्रक्तत्वाध्यासस्तत्रैवस्फटिकधीप्रमोषेसतिपद्मरागत्वाध्यासस्तत्रैवचंद्रिकायामिंद्रनीलत्वाध्यासइतिचतूरूपेस्फटिकेगुणवत्सुसोपाधिकेषुत्रिषुपूर्वपूर्वगुणस्यसर्वस्याप्युत्तरोत्तरत्राध्यासोदृश्यतेतथाहि स्फटिकगतासत्तानिर्वचनीयेलौहित्येध्यस्तानतुस्फटिकेलौहित्यधर्मोनिर्वचनीयत्वमध्यस्तं एवंब्रह्मधर्माःसच्चिदानंदाःस्थूलेपिकायेदृश्यंते यथोक्तं अस्तिभातिप्रियंरूपंनामचेत्यं

तेषामपिगुणाःसर्वेगुणवृत्तिःपरस्परं ॥ पूर्वपूर्वगुणाःसर्वेक्रमशोगुणिषुत्रिषु ॥ १८ ॥ षष्ठस्तुचेतनानाममनइत्यभिधीयते॥
समभीतुभवेद्बुद्धिरहंकारस्ततःपरं॥ १९॥ इंद्रियाणिचपंचात्मारजःसत्वंतमस्तथा॥ इत्येषसप्तदशकोराशिरव्यक्तसंज्ञकः॥२०॥

शपंचकं आद्यंत्रयंब्रह्मरूपंजगद्रूपंततोद्वयमिति एवंचरज्जुसर्पभ्रमेभीषणत्वादयएवंसर्पधर्मारज्ज्वामध्यस्यंतेनतुमिथ्यात्वादयस्तद्वत् ननुसर्पेपिअभिगम्यत्वादयोरज्जुधर्मानदृश्यंतेइतिसर्वेइत्युक्तिरसंगतेतिचेत्सत्यं अखंडैकरसेब्रह्मणिसच्चिदानंदाःस्वरूपानतिरिक्ताअपिअनृतजडदुःखप्रतियोगित्वेनकल्प्यंतेनतुरूपरसादिवदकल्पिताःसंति अतःकल्पितानांतेषांकार्येनुवृत्तिर्नानुपपन्ना येतुईशादौअकल्पिताईशनत्वादयोनतेसूत्रादिष्वनुवर्तंतेकिंतुकर्तृत्वसत्वादयएव तस्मात्कल्पितधर्माभिप्रायेणसर्वेपूर्वस्यधर्माउत्तरस्मिन्संतीत्युक्तंतेनदृश्यंसर्वंभौतिकंतच्चब्रह्मण्यभेदेनाध्यस्तमितिपूर्वार्धार्थः तत्रापिस्थूलंशुद्धेशसूत्रैरनुगतंसूत्रंशुद्धेशाभ्यांईशःशुद्धेनशुद्धंतुनकेनचिदनुगतमितिउत्तरार्धेर्थाद्दर्शितं श्रौतोर्थस्तुतस्यस्पष्टएवेतिनिष्कर्षः तथाचनद्रव्याणांप्रत्यक्स्वरूपात्पृथक्सिद्धिरस्तीतितद्विरुद्धंतर्कमतंनिरस्तं ॥ १८ ॥ अत्रानुभवमेवप्रमाणयति षष्ठइति चेतनाधीवृत्तिस्तयाकामसंकल्पादयोप्युपलक्ष्यंते षष्ठंशब्दादिपंचकापेक्षया अयंभावः मनोविषयंकल्पयतित्वमेतथादर्शनात् बुद्धिस्तंप्रकाशयति अहंकारोभिमन्यते मयायंज्ञातइति तस्मात्मनोमात्रंजगत् मनसोऽभावेतत्सत्त्वेप्रमाणाभावादिति ॥ १९ ॥ ननुप्रत्यक्षमेवतत्रप्रमाणमित्याशंक्याह इंद्रियाणीति आत्माजीवः अव्यक्तंमायातत्संज्ञकःप्रमाताप्रमाणंप्रमेयंचस्वमदृष्टांतेनमायामात्रमित्यवगंतव्यमितिभावः ॥ २० ॥

Digitized by Google